

SZÖVEG –
HORVÁTH PÁL filozófus

SOROZAT –
LÉTKÉRDÉS

A NŐ, A FÉRFI ÉS A KERESZTÉNYSÉG

A nők társadalmi szerepének újragondolása, az egyoldalú férfidominancia felszámolása másfél évszázada vitatéma a nyugati, hagyományosan keresztény kultúrájú világban. A téma harcos szószólói kezdetben a szüfrazettek voltak, később a feminizmus, az utóbbi időben a genderelmélet hívei. Utóbbiak a nemek viszonyát és a nők alávetett, hátrányos helyzetét merőben történelmileg-társadalmilag kialakult konvenciónak tekintik, a keresztény, bibliai gyökerű hagyományt téve felelőssé a nőket sok tekintetben még ma is érintő hátrányos megkülönböztetésekért.

„A nők ugyanis, mivel napjainkban mindinkább tudatában vannak emberi méltóságuknak, nem tűrik el, hogy vagy élettelen tárgyaknak vagy eszközöknek tartsák őket, sőt mindinkább követelik, hogy az emberi személyhez méltó jogok és kötelezettségek őket is megillessék, mind az otthon falai között, mind az államban.”
(XXIII. János Pacem in terris körlevele, 1963. 41.)

◆ A genderideológia radikális hívei szerint, akik a biológia törvényeire és a nemek közötti természetes szerep- és munkamegosztásra fittyet hánynak, a nem, a nemi identitás és a nemi szerep alapján társadalmi és kulturális konstrukció, tanult, elsajátított emberi helyzet és viselkedési mód. Nem több és nem más, mint „férfiként és nőként végzett tevékenység”, amit a patriarchális férfidominancia jegyében a bibliai hagyomány és a belőle táplálkozó keresztény közgondolkodás, házasság- és családészmény csak megerősít és konzervál. Ha e vita gyökeréig megyünk vissza, nyugodtan idézhetjük a közelmúlt jeles dogmatikusának, Karl Barthnak aligha vitatható megfogalmazását. Lakonikus megállapítása szerint „az emberek egyszerűen férfiak és nők”, ami annyit jelent, hogy nem ők teszik azzá magukat, nem ők döntenek felette, hanem biológiai adottságként, a teremtés, a természet rendje szerint születnek bele férfi és női mivoltukba. Ez az emberi erővel felül nem írható adottság a történelem folyamán a nemek közötti társadalmi szerepek, munkamegosztási kényszerek, hatalmi viszonyok szövevényes, sok vonatkozásban a nők hátrányára formálódó rendszerét szülte.

A női méltóság és egyenjogúság követelése ezeknek a hátrányoknak a felszámolása érdekében jogos és időszerű, és a közhiedelemmel ellentétben éppen a kereszténység volt az, amely – miközben foglya is maradt a mindenkori társadalmi realitásoknak – sokat tett a nő méltóságának elismerése érdekében, ezt II. János Pálnak „A nő méltósága” kezdetű körlevele is megerősít.

A hiteles keresztény álláspont szerint a férfi és a nő egyenlő méltóság birtokosa, akik nemi különbözőségükben a lét teljességét elosztva és egymást kiegészítő módon birtokolják. Ezt a kettősséget és megosztottságot a természet biológiai törvényeként adják tovább utódaiknak, hogy képesek legyenek teremteni és uralkodni, az életet, az egymásra utalt társiasságot és a szeretetet megélni és továbbadni. Ám az is világos, hogy ez a felfogás nem érthet egyet a feminizmus és a genderteória olyan radikális nézeteivel, amelyek a férfi és a nő közötti társadalmi különbségek megszüntetéséhez a nemi szerepek teljes átírását, viszonylagossá tételét, a biológiai adottságok és különbségek megkérdőjelezését követelik. Nem vitás, hogy a bibliai hagyomány és a kereszténység arra épülő két évezredes gyakorlata erősen férfiközpontú szemléletet tükröz, és ennek a női méltóság teljes elismerése érdekében való újragondolása hosszú feladat a teológiában, az egyházban, a keresztény családokban, a hívő emberek fejében is. De nem szabad elfelejtenünk, hogy a férfi és a nő megbecsültsége közötti aszimmetriának nem a nők

Edith New és Mary Leigh szüfrazsetteket élteti a tömeg, miután kiszabadultak a londoni Holloway börtönből. A fegyházban két hónapos büntetésüket töltötték, mert az 1908-as, a nők választójogáról szóló tüntetéseken többedmagukkal betörték a Downing street 10 egyik ablakát is.

felé mindig szeretettel és megbecsüléssel forduló Jézus, nem is a nőekkel szemben is harcias Pál apostol az oka. A nők alárendelt helyzetének forrása nem a keresztény férfisovinizmus, hanem éppen a régebbi korok patriarchális szemlélete, könyörtelen történelmi realitása volt. Ez persze hatott az egyház szellemére, szemléletére, formálva és deformálva azt. Ettől csak az utóbbi évszázadban sikerül fokozatosan megszabadulni.

Ám van, amin a posztmodern gondolkodás női méltóságot követelő harcossai fennakadnak, pedig a nőről, a nőiségről alkotott keresztény felfogásnak a nemek egyenértékűségét kétségbe nem vonó, természet rendjén alapuló eleme. Így szilárdan állítanunk kell, hogy a nő legnagyobb adománya, legfontosabb rendeltetése az, hogy anyaként új emberi életek forrása legyen, ezzel pedig nem állhat ellentétben, hogy módot kell kapnia arra is, hogy tehetsége szerint tudósként, művészként, üzletemberként, politikusként, kétkezi munkásként, a társadalom teljes jogú és megbecsült tagjaként bontakoztassa ki személyiségét. Szó sincs arról, hogy a nőknek csak a konyhában a helye. Hiszen nem lehet másként ez a férfiak esetében sem: ők létük lényege szerint arra vannak rendelve, hogy apák és a szeretet kötelékében a nők társai legyenek, amihez a hivatás, a munka, a sikerek világa számukra is szükséges ráadásként társul. Ebből az is következik, hogy a női méltóság nem állítható szembe a férfi méltóságával, a nő jogai és kötelességei a férfi kötelességeivel.

Akkor sem, ha a méltóságok egyenlősége soha nem lesz, nem lehet azonossággá vagy egyformasággá, hiszen a két nem eltérő, mesterségesen fel nem cserélhető testi és lelki adottságai, fizikai, szellemi, érzelmi képességei olyan természetes különbséget jelentenek, amelynek tagadása vagy a felszámolására tett kísérletek nem a nők emancipációját szolgálják, hanem az emberi élet rendjébe való durva – és csak remélhetjük, hogy sikertelen –, önpusztító beavatkozások volnának. ♦

Közeledik az óra, sőt, már itt is van, amelyben a nő hivatása teljesen feltárul, az óra, amelyben a nő a társadalomban eddig soha el nem ért befolyásra, kisugárzásra tesz szert. Ezért abban az időben, amelyben az emberiség mélyreható változáson megy át, az evangélium szellemétől áthatott nők hatékonyan segíthetnek az emberiségnek, hogy a széthullást elkerülje. (A II. Vatikáni Zsinat üzenete a nőknek, 1965. december 8.)

A NŐI MÉLTÓSÁG ÉS EGYENJOGÚSÁG KÖVETELÉSE EZEKNEK

A HÁTRÁNYOKNAK A FELSZÁMOLÁSA ÉRDEKÉBEN JOGOS

ÉS IDŐSZERŰ, ÉS A KÖZHIEDELEMMEL ELLENTÉTBEN ÉPPEN

A KERESZTÉNYSÉG VOLT AZ, AMELY - MIKÖZBEN FOGLYA

IS MARADT A MINDENKORI TÁRSADALMI REALITÁSOKNAK -

SOKAT TETT A NŐ MÉLTÓSÁGÁNAK ELISMERÉSE ÉRDEKÉBEN.